

Obsah

Předmluva	13
I. NA POČÁTKU...	
MAGICKO-NÁBOŽENSKÉ CHOVÁNÍ LIDÍ V PALEOLITU	
1. Orientatio. Nástroje k výrobě nástrojů. Domestikace ohně	17
2. „Nepřůhlednost“ prehistorických dokladů	19
3. Symbolické významy pohřbů	23
4. Spory okolo úložišť kostí	27
5. Skalní malby: obrazy, či symboly?	30
6. Přítomnost ženy	34
7. Rity, myšlení a představivost paleolitických lovců	36
II. NEJDELEŠÍ REVOLUCE:	
OBJEV ZEMĚDĚLSTVÍ – MEZOLIT A NEOLIT	
8. Ztracený ráj	43
9. Práce, technologie a imaginární světy	46
10. Dědictví paleolitických lovců	49
11. Domestikace plodin: Mýty o původu	51
12. Žena a vegetace. Posvátný prostor a periodická obnova světa	54
13. Neolitická náboženství Blízkého východu	58
14. Duchovní stavba neolitu	62
15. Náboženský kontext hutnictví: mytologie doby železné	66
III. NÁBOŽENSTVÍ MEZOPOTÁMIE	
16. „Historie začíná v Sumeru...“	70
17. Člověk před svými bohy	73
18. První mýtus o potopě	76
19. Sestup do podsvětí: Inanna a Dumuzi	77
20. Sumersko-akkadská syntéza	81
21. Stvoření světa	83
22. Posvátnost mezopotamského vládce	87
23. Gilgamešovo hledání nesmrtnosti	90

24. Osud a bohové	94
-------------------	----

IV. NÁBOŽENSKÉ MYŠLENÍ A POLITICKÉ KRIZE VE STAROVĚKÉM EGYPTĚ

25. Nezapomenutelný zázrak: „Poprvé“	98
26. Theogonie a kosmogonie	100
27. Povinnosti vtěleného boha	104
28. Faraonovo nanebevstoupení	107
29. Usir, zavražděný bůh	110
30. Synkopa: anarchie, beznaděj a „demokratizace“ záhrobního života	113
31. Theologie a politika „solarizace“	116
32. Achnaton čili nepodařená reforma	119
33. Konečná syntéza: spojení Re-Usir	122

V. MEGALITY, CHRÁMY, OBŘADNÍ CENTRA: ZÁPADNÍ EVROPA, STŘEDOMOŘÍ, ÚDOLÍ INDU

34. Kámen a banán	127
35. Obřadní centra a megalitické stavby	131
36. „Záhada megalitů“	133
37. Etnografie a prehistorie	135
38. První města Indie	138
39. Protohistorická náboženská pojetí a jejich paralely v hinduismu	140
40. Kréta: posvátné jeskyně, labyrinty, bohyně	143
41. Charakteristické rysy minojského náboženství	146
42. Kontinuita předřeckých náboženských struktur	149

VI. NÁBOŽENSTVÍ CHETITŮ A KENAANCŮ

43. Anatolská symbióza a chetitský synkretismus	153
44. „Bůh, který mizí“	156
45. Porazit draka	157
46. Kumarbi a svrchovanost	159
47. Boje mezi generacemi bohů	161
48. Kenaanský pantheon: Ugarit	163
49. Baal uchvacuje svrchovanost a vítězí nad drakem	166
50. Baalův palác	169
51. Baal čelí Motovi: smrt a návrat k životu	170
52. Kenaanská náboženská vize	173

VII. „KDYŽ BYL IZRAEL MLÁDENEČKEM...“

53. První dvě kapitoly <i>Genesis</i>	176
54. Ztracený ráj. Kain a Ábel	179
55. Před potopou a po ní	182
56. Náboženství patriarchů	184
57. Abrahám, „Otec víry“	188
58. Mojžíš a vyjití z Egypta	190
59. „Jsem, který jsem“	192
60. Náboženství za soudců: první fáze synkretismu	196

VIII. NÁBOŽENSTVÍ INDOEVROPANŮ. VÉDŠTÍ BOHOVÉ

61. Protohistorie Indoevropanů	200
62. První pantheon a společný náboženský slovník	202
63. Trojčlenná indoevropská ideologie	205
64. Árjové v Indii	208
65. Varuna, prvotní božstvo: dévové a asurové	211
66. Varuna: král všehomíra a „kouzelník“; „rta“ a „májá“	213
67. Hadi a bohové. Mitra. Arjaman. Aditi	216
68. Indra, vítěz a demiurg	218
69. Agni, kaplan bohů: obětní oheň, světlo, inteligence	220
70. Bůh Sóma a nápoj „nesmrtelnosti“	223
71. Dva velcí bohové védského období: Rudra-Šiva a Višnu	225

IX. INDIE PŘED GAUTAMOU BUDDHOU: OD KOSMICKÉ OBĚTI K VRCHOLNÉ JEDNOTĚ ÁTMAN-BRAHMA

72. Morfologie védských rituálů	228
73. Nejvyšší oběti: „ašvamédha“ a „purušamédha“	231
74. Iniciační povaha rituálů: svěcení obětujícího (<i>díkšá</i>) a svěcení krále (<i>rádžasúja</i>)	233
75. Kosmogonie a metafyzika	236
76. Učení o oběti v bráhmanách	240
77. Eschatologie: ztotožnění s Pradžápatim prostřednictvím oběti	242
78. „Tapas“: technika a dialektika asketických cvičení	245
79. Asketové a extatikové: „muniové“, „vrátjové“	248
80. Upanišady a hledání ršíů: jak se osvobodit od „plodů“ svých vlastních skutků?	250
81. Ztotožnění átman-brahma a zkušenosti „vnitřního světla“	253

82. Dvě modalities brahma a tajemství „átmanu“ „uvězněného“ v hmotě	256
X. ZEUS A ŘECKÉ NÁBOŽENSTVÍ	
83. Theogonie a boje mezi generacemi bohů	259
84. Diův triumf a svrchovanost	262
85. Mýtus o prvních pokoleních. Prométheus. Pandóra	265
86. Důsledky prvotní oběti	268
87. Člověk a osud. Význam „radosti ze života“	271
XI. OLYMPANÉ A HÉROOVÉ	
88. Velký pokleslý bůh a kovář-kouzelník: Poseidón a Héfaiostos	276
89. Apollón: usmířená protiklady	279
90. Věštby a očišťování	282
91. Od „vidění“ k poznání	285
92. Hermés, „společník člověka“	286
93. Bohyně I: Héra, Artemis	289
94. Bohyně II: Athéna, Afrodité	292
95. Héroové	295
XII. ELEUSINSKÁ MYSTÉRIA	
96. Mýtus: Persefoné v podsvětí	302
97. Zsvěcení: veřejné obřady a tajné rituály	305
98. Můžeme poznat mystéria?	307
99. „Tajemství“ a „mystéria“	310
XIII. ZARATHUŠTRA A ÍRÁNSKÉ NÁBOŽENSTVÍ	
100. Záhady	314
101. Zarathuštrův život: dějiny a mýtus	317
102. Šamanská extáze?	319
103. Zjevení Ahury Mazdy: člověk si může svobodně zvolit dobro, či zlo	321
104. „Proměnění“ světa	324
105. Náboženství Achaimenovců	328
106. Íránský král a svátek Nového roku	331
107. Otázka mágů. Skythové	332
108. Nové stránky mazdaismu: kult Haomy	334
109. Oslavení boha Mithry	335
110. Ahura Mazda a eschatologická oběť	337

111. Posmrtné putování duše	340
112. Vzkříšení těla	342

XIV. NÁBOŽENSTVÍ IZRAELE V OBDOBÍ KRÁLŮ A PROROKŮ

113. Království: vyvrcholení synkretismu	345
114. Jahve a stvoření	347
115. Jób, spravedlivý podrobený zkoušce	349
116. Doba proroků	352
117. Pastýř Ámos; nemilovaný Ozeáš	355
118. Izajáš: „zůstatek Izraele“ se navrátí	358
119. Slib učiněný Jeremjášovi	359
120. Pád Jeruzaléma; Ezechiellovo poslání	362
121. Náboženské zhodnocení „hrůzy z dějin“	364

XV. DIONYSOS ČILI ZNOVUNALEZENÁ BLAŽENSTVÍ

122. Epifanie a mizení „dvakrát narozeného“ boha	367
123. Archaičnost některých veřejných svátků	370
124. Euripidés a dionysovský orgiasmos	373
125. Když Řekové znovu objevují přítomnost boha...	378

STAV BĀDÁNÍ – KRITICKÁ BIBLIOGRAFIE

Bibliografie	464
Rejstřík	508
Ediční poznámka	518